

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

21. února 2013 *

„Směrnice 93/13/EHS — Zneužívající klauzule uvedené ve spotřebitelských smlouvách —
Přezkum zneužívajícího charakteru klauzule vnitrostátním soudem z úřední povinnosti —
Povinnost vnitrostátního soudu, který i bez návrhu zjistil, že klauzule má zneužívající charakter, vyzvat
účastníky řízení, aby předložili svá vyjádření před tím, než vyvodí z tohoto zjištění důsledky — Smluvní
klauzule, které musí být zohledněny při přezkumu zneužívajícího charakteru“

Ve věci C-472/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná
rozhodnutím Fővárosi Bíróság (nyní Fővárosi Törvényszék) (Maďarsko) ze dne 16. června 2011,
došlým Soudnímu dvoru dne 16. září 2011, v řízení

Banif Plus Bank Zrt

proti

Csabovi Csipaiovi,

Viktórii Csipai,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan a M. Berger (zpravodajka), soudci,
generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Impellizzeri, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. září 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Banif Plus Bank Zrt E. Héjjou, ügyvéd,
- za maďarskou vládu Z. Fehérem a K. Szíjjártó, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu S. Martínez-Lage Sobredem, jako zmocněncem,
- za slovenskou vládu M. Kianičkou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi B. Simonem a M. van Beekem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: maďarština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 6 a 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, dále jen „směrnice“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Banif Plus Bank Zrt (dále jen „Banif Plus Bank“) a manželi Csipaiovými ve věci úhrady částek dlužných na základě smlouvy o úvěru v případě předčasného vypovězení této smlouvy úvěrovou institucí z důvodu jednání přičitatelného dlužníkovi.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 3 odst. 1 směrnice definuje zneužívající klauzuli takto:
„Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“
- 4 Pokud jde o zneužívající charakter klauzule, čl. 4 odst. 1 směrnice stanoví:
„Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se nepřiměřenost [zneužívající charakter] smluvní podmínky [klauzule] s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další podmínky [klauzule] smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.“
- 5 Pokud jde o účinky spojené se zjištěním, že klauzule má zneužívající charakter, čl. 6 odst. 1 směrnice stanoví:
„Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].“
- 6 Článek 7 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:
„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabráňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí] ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Vnitrostátní právo

- 7 Ustanovení § 209 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že „všeobecná smluvní podmínka nebo klauzule spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, je zneužívající v případě, že v rozporu s požadavky dobré víry a loajality stanovuje práva a povinnosti stran vyplývající ze smlouvy jednostranně a neodůvodněně v neprospěch strany, která není původcem této klauzule“.
- 8 Ustanovení § 209/A odst. 2 občanského zákoníku stanoví, že takové klauzule jsou neplatné.
- 9 Ustanovení § 2 písm. j) vládního nařízení č. 18/1999 ze dne 5. února 1999 o klauzulích ve spotřebitelských smlouvách, které mají být považovány za zneužívající, stanoví:
- „[...] není-li prokázán opak, je za zneužívající klauzuli považována zejména klauzule, která
- [...]
- j) ukládá spotřebiteli úhradu nepřiměřeně vysoké částky v případě, že nesplní své povinnosti nebo tak neučiní v souladu se smlouvou“.
- 10 Podle § 3 odst. 2 zákona č. III z roku 1952, občanského soudního řádu, je soud vázán návrhovými žádáními a právními argumenty, které předloží účastníci řízení, nestanoví-li právní předpisy jinak.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 11 Dne 16. června 2006 uzavřel C. Csipai s Banif Plus Bank smlouvu o úvěru, jejíž konec platnosti byl stanoven na 15. června 2012.
- 12 Klauzule č. 29 smlouvy, kterou předem vyhotovila Banif Plus Bank, stanovovala, že pokud by tato smlouva byla vypovězena před koncem její platnosti v důsledku nedodržení smlouvy dlužníkem nebo z jakéhokoli jiného důvodu vyplývajícího z jednání, které mu lze přičíst, musí tento dlužník kromě úroků z prodlení a nákladů uhradit všechny zbývající dlužné splátky. Dlužné splátky zahrnovaly, kromě jistiny, úroky z úvěru a pojistné.
- 13 Csaba Csipai uhradil splátku naposledy v únoru 2008. Banif Plus Bank tedy vypověděla smlouvu a v souladu s klauzulí č. 29 požadovala po dlužníkovi, aby uhradil zbývající dlužné částky. Vzhledem k tomu, že C. Csipai tomuto požadavku nevyhověl, podala Banif Plus Bank proti němu a na základě pravidel rodinného práva i proti jeho manželce žalobu.
- 14 V řízení probíhajícím před Pesti Központi kerületi bíróság (obvodní soud v Pešti), který rozhodoval jako soud prvního stupně, informoval tento soud účastníky řízení o tom, že má za to, že tato klauzule č. 29 je zneužívající, a vyzval je, aby se v tomto ohledu vyjádřili. Csaba Csipai uvedl, že má za to, že návrhová žádání Banif Plus Bank jsou nepřiměřená a že uznává jen opodstatněnost částky jistiny. Banif Plus Bank zpochybnila zneužívající charakter dotčené klauzule.
- 15 Rozhodnutím ze dne 6. července 2010 uložil Pesti Központi kerületi bíróság C. Csipaiovi, aby uhradil Banif Plus Bank částku vypočítanou bez použití smluvní klauzule č. 29.

16 Banif Plus Bank podala proti tomuto rozhodnutí odvolání. Za těchto podmínek se Fővárosi Bíróság rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je v souladu s čl. 7 odst. 1 směrnice [...] postup vnitrostátního soudu, který v případě, že zjistí, že všeobecná smluvní podmínka má zneužívající charakter, informuje účastníky řízení, že považuje čtvrtou větu 29. klauzule všeobecných podmínek smlouvy o úvěru uzavřené mezi nimi za neplatnou, ačkoli to účastníci řízení nenavrhovali? Je důvodem neplatnosti porušení právních předpisů, a sice § 1 odst. 1 písm. c) a § 2 písm. j) vládního nařízení č. 18/1999 [...]?
- 2) Může vnitrostátní soud v situaci, která je uvedena v první otázce, vyzvat účastníky řízení, aby se vyjádřili k uvedené smluvní klauzuli takovým způsobem, aby mohly být vyvozeny právní důsledky vyplývající z případného zneužívajícího charakteru klauzule a bylo dosaženo cílů uvedených v čl. 6 odst. 1 směrnice?
- 3) Může vnitrostátní soud při přezkumu zneužívající smluvní klauzule za výše popsaných okolností přezkoumat jakoukoliv smluvní klauzuli, nebo může přezkoumat pouze ty klauzule, na nichž účastník řízení, který uzavřel smlouvu se spotřebitelem, zakládá svůj návrh?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 17 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice musí být vykládány v tom smyslu, že brání, nebo naopak, že umožňují, aby vnitrostátní soud, který i bez návrhu zjistil, že smluvní klauzule má zneužívající charakter, informoval účastníky řízení, že odhalil neplatnou klauzuli, a vyzval je k tomu, aby se v tomto ohledu vyjádřili.
- 18 Ze spisu vyplývá, že tyto otázky souvisejí se skutečností, že vnitrostátní právo obsahuje pravidlo, podle něhož soud, který i bez návrhu zjistil důvod neplatnosti, musí o tom informovat účastníky řízení a umožnit jim, aby se vyjádřili k případnému rozhodnutí o neplatnosti dotčeného právního vztahu, a bez toho o neplatnosti nemůže rozhodnout.
- 19 Pro účely odpovědi na tyto otázky je třeba připomenout, že systém ochrany zavedený směrnicí vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistupuje na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (viz zejména rozsudky ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Sb. rozh. s. I-9579, bod 29, a ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, bod 39).
- 20 Vzhledem k takovému nerovnému postavení čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice stanoví, že zneužívající klauzule nejsou pro spotřebitele závazné. Jak vyplývá z judikatury, jedná se o kogentní ustanovení, které směřuje k nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která umožňuje obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami (viz zejména rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, Sb. rozh. s. I-10847, bod 47, a výše uvedený rozsudek Banco Español de Crédito, bod 40).
- 21 V zájmu zajištění ochrany zamýšlené směrnicí Soudní dvůr již opakovaně zdůraznil, že nerovné postavení existující mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem může být narovnáno pouze pozitivním zásahem, vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám (viz zejména výše uvedené rozsudky VB Pénzügyi Lízing, bod 48, a Banco Español de Crédito, bod 41).

- 22 Právě ve světle těchto zásad Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud má povinnost posuzovat zneužívající charakter smluvní klauzule spadající do působnosti směrnice 93/13 z úřední povinnosti, a odstraňovat tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem (viz zejména výše uvedené rozsudky VB Pénzügyi Lízing, bod 49, a Banco Español de Crédito, bod 42).
- 23 Role, která je přiznána unijním právem vnitrostátnímu soudu v předmětné oblasti, se proto neomezuje na pouhou možnost vyslovit se k případně zneužívajícímu charakteru určité smluvní klauzule, nýbrž zahrnuje i povinnost posoudit tuto otázku z úřední povinnosti, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (viz zejména rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, Sb. rozh. s. I-4713, bod 32, a výše uvedený rozsudek Banco Español de Crédito, bod 43).
- 24 Soudní dvůr, rozhodující o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané vnitrostátním soudem v rámci sporného řízení, v němž proti sobě stojí spotřebitel a prodávající nebo poskytovatel, v tomto ohledu rozhodl, že tento soud musí přijmout z úřední povinnosti důkazní opatření za účelem zjištění, zda klauzule uvedená ve smlouvě, která byla uzavřena mezi prodávajícím nebo poskytovatelem na jedné straně a spotřebitelem na straně druhé, spadá do působnosti směrnice, a pokud ano, posoudit z úřední povinnosti možný zneužívající charakter takové klauzule (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky VB Pénzügyi Lízing, bod 56, a Banco Español de Crédito, bod 44).
- 25 Pokud jde o důsledky, které je třeba vyvodit ze zjištění, že klauzule má zneužívající charakter, čl. 6 odst. 1 směrnice vyžaduje, aby členské státy stanovily, že taková klauzule není „podle jejich vnitrostátních právních předpisů“ pro spotřebitele závazná.
- 26 V tomto ohledu je třeba připomenout, že při neexistenci unijní právní úpravy je úkolem vnitrostátních právních řádů členských států, aby na základě zásady jejich procesní autonomie upravily procesní podmínky opravných prostředků sloužících k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva. Tyto podmínky však nesmí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Asturcom Telecomunicaciones, bod 38, a Banca Español de Crédito, bod 46).
- 27 Co se týče povinnosti zajistit účinnost ochrany stanovené směrnicí, pokud jde o sankci za zneužívající klauzuli, Soudní dvůr již rozhodl, že vnitrostátní soud musí vyvodit veškeré důsledky, které podle vnitrostátního práva vyplývají ze zjištění, že dotčená klauzule má zneužívající charakter, aby se ujistil, že tato klauzule není pro spotřebitele závazná (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecomunicaciones, bod 59). Soudní dvůr nicméně uvedl, že směrnice vnitrostátnímu soudu neukládá povinnost vyloučit použití dotčené klauzule, pokud spotřebitel poté, co byl uvedeným soudem upozorněn, nemá v úmyslu se dovolávat jejího zneužívajícího charakteru a její nezávadnosti (viz výše uvedený rozsudek Pannon GSM, body 33 a 35).
- 28 Z této judikatury vyplývá, že plná účinnost ochrany stanovené směrnicí vyžaduje, aby vnitrostátní soud, který i bez návrhu zjistil, že klauzule má zneužívající charakter, mohl vyvodit z tohoto zjištění veškeré důsledky, aniž by čekal na to, až spotřebitel, který je informován o svých právech, navrhne o zrušení uvedené klauzule.
- 29 Vnitrostátní soud však musí při provádění unijního práva dodržovat také požadavky na účinnou soudní ochranu práv, která vyplývají jednotlivcům z unijního práva, jež je zaručena článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie. K těmto požadavkům patří zásada kontradiktornosti, jež je součástí práva na obhajobu a kterou je nutno použít zejména tehdy, když soud rozhoduje o sporu na základě důvodu uplatněného i bez návrhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. prosince 2009, Komise v. Irsko a další, C-89/08 P, Sb. rozh. s. I-11245, body 50 a 54).

- 30 Soudní dvůr tedy rozhodl, že zásada kontradiktornosti obecně neposkytuje každému účastníku řízení pouze právo seznamovat se s listinami a vyjádřeními předloženými soudu protivníkem a vyjadřovat se k nim, nýbrž zahrnuje rovněž právo účastníků řízení seznamovat se a vyjadřovat se k právním důvodům uplatněným soudem i bez návrhů, na kterých soud hodlá založit své rozhodnutí. Soudní dvůr zdůraznil, že ke splnění požadavků spojených s právem na spravedlivý proces je totiž třeba, aby se účastníci řízení seznámili jak se skutkovými, tak s právními okolnostmi, které jsou rozhodné pro výsledek řízení, a měli možnost se k nim kontradiktorně vyjádřit (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, body 55 a 56).
- 31 Z toho vyplývá, že v případě, že vnitrostátní soud, který na základě informací o skutkových nebo právních okolnostech, které má k dispozici, nebo které mu byly sděleny v návaznosti na důkazní opatření, jež přijal za tímto účelem bez návrhu, zjistil, že se na klauzuli se vztahuje směrnice, konstatuje – poté co provedl posouzení i bez návrhu – že tato klauzule má zneužívající charakter, je obecně povinen informovat o tom účastníky řízení a vyzvat je, aby se k tomu kontradiktorně vyjádřili způsobem, který v tomto ohledu stanoví vnitrostátní procesní pravidla.
- 32 Vnitrostátní pravidlo, o které se jedná ve sporu v původním řízení, podle něhož soud, který i bez návrhu zjistil důvod neplatnosti, musí na něj upozornit účastníky řízení a umožnit jim, aby se vyjádřili k případnému rozhodnutí o neplatnosti dotčeného právního vztahu, tento požadavek splňuje.
- 33 V případě, že je i bez návrhu zjištěno, že klauzule má zneužívající charakter, nemůže být povinnost upozornit účastníky řízení a umožnit jim, aby se vyjádřili, ostatně považována za povinnost, která je sama o sobě neslučitelná se zásadou efektivity, kterou se řídí členské státy při provádění práv přiznaných unijním právním řádem. Je totiž nesporné, že při použití této zásady musí být zohledněny zejména základní zásady vnitrostátního soudního systému, jako například ochrana práva na obhajobu, jejíž součástí je zásada kontradiktornosti (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Asturcom Telecomunicaciones, bod 39).
- 34 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že předkládající soud – v souladu se zásadou kontradiktornosti a bez ohrožení účinnosti ochrany stanovené směrnicí ve prospěch spotřebitele – vyzval v původním řízení jak finanční instituci, která je odvolatelkou v tomto řízení, tak spotřebitele, který je v tomto řízení odpůrcem, aby se vyjádřili k posouzení zneužívajícího charakteru sporné klauzule.
- 35 Tato možnost spotřebitele vyjádřit se v tomto ohledu odpovídá rovněž povinnosti vnitrostátního soudu – která je připomenuta v bodě 25 tohoto rozsudku – zohlednit případně vůli spotřebitele tehdy, pokud si je vědom toho, že zneužívající klauzule není závazná, nepřeje si však, aby bylo vyloučeno její použití, čímž vyslovuje svobodný a vědomý souhlas s dotčenou klauzulí.
- 36 Na první a druhou otázku je proto třeba odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který i bez návrhu zjistil, že smluvní klauzule má zneužívající charakter, není k tomu, aby vyvodil z tohoto zjištění důsledky, povinen čekat na to, až spotřebitel, který je informován o svých právech, navrhne zrušení uvedené klauzule. Zásada kontradiktornosti však obecně ukládá vnitrostátnímu soudu, který i bez návrhu zjistil, že smluvní klauzule má zneužívající charakter, aby o tom informoval účastníky řízení a umožnil jim, aby se k tomu kontradiktorně vyjádřili způsobem, který stanoví vnitrostátní procesní pravidla.

Ke třetí otázce

- 37 Třetí otázkou se předkládající soud táže, zda směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje, nebo dokonce ukládá vnitrostátnímu soudu, aby při přezkumu zneužívající klauzule přezkoumal všechny smluvní klauzule, nebo zda naopak musí omezit svůj přezkum na klauzule, na nichž je založen návrh, který mu byl podán.

- 38 Úvodem je třeba uvést, že ze spisu vyplývá, že návrh, který podala ve věci v původním řízení Banif Plus Bank proti manželům Csipaiovým, je založen na klauzuli č. 29 smlouvy o úvěru, kterou uzavřeli a že rozhodnutí o tom, zda tato klauzule má zneužívající charakter, či nikoliv, je určující pro rozhodnutí o návrhu na úhradu různých částek požadovaných společnostmi Banif Plus Bank jakožto náhrada škody.
- 39 Třetí otázku je tedy třeba vykládat v tom smyslu, že předkládající soud chce zjistit, zda při posuzování zneužívajícího charakteru klauzule, na které je založen návrh, může nebo musí zohlednit jiné smluvní klauzule.
- 40 Podle čl. 3 odst. 1 směrnice je klauzule považována za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem dobré víry způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. Podle čl. 4 odst. 1 téže směrnice musí být toto posouzení provedeno s ohledem na povahu služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další klauzule smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.
- 41 Na třetí otázku je tedy třeba odpovědět tak, že k tomu, aby vnitrostátní soud mohl posoudit případný zneužívající charakter smluvní klauzule, na níž je založen návrh, který mu byl předložen, musí zohlednit všechny další klauzule smlouvy.

K nákladům řízení

- 42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který i bez návrhu zjistil, že smluvní klauzule má zneužívající charakter, není k tomu, aby vyvodil z tohoto zjištění důsledky, povinen čekat na to, až spotřebitel, který je informován o svých právech, navrhne zrušení uvedené klauzule. Zásada kontradiktornosti však obecně ukládá vnitrostátnímu soudu, který i bez návrhu zjistil, že smluvní klauzule má zneužívající charakter, aby o tom informoval účastníky řízení a umožnil jim, aby se k tomu kontradiktorně vyjádřili způsobem, který stanoví vnitrostátní procesní pravidla.
- 2) K tomu, aby vnitrostátní soud mohl posoudit případný zneužívající charakter smluvní klauzule, na níž je založen návrh, který mu byl předložen, musí zohlednit všechny další klauzule smlouvy.

Podpisy.